

QONUNCHILIKDAGI YANGILIKLAR VA TAHLIL

**Bo'ka tumani Adliya bo'limi FHDY
xodimi Normatova Gulbahor**

IT-visa berish tartibidagi o'zgarishlar

O'zbekiston Respublikasida axborot texnologiyalari sohasini rivojlantirish va xorijiy investorlar hamda yuqori malakali mutaxassislarni jalb etish maqsadida muhim qonunchilik o'zgarishlari amalga oshirildi. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan "Axborot texnologiyalari sohasidagi xorijiy investorlar va mutaxassislarga, shuningdek Dasturiy mahsulotlar va axborot texnologiyalari texnologik parki rezidentlarining ta'sischilariga tavsiya berish tartibi to'g'risidagi nizom"ga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritildi (3387-1-son, 2026-yil 7-mart).

Mazkur o'zgarishlarga ko'ra, IT-visa beriladigan shaxslar toifasi kengaytirildi. Endilikda axborot texnologiyalari sohasidagi xorijiy investorlar va mutaxassislari, texnopark rezidentlari ta'sischilari va ularning boshqaruv organlari vakillari, startup loyihalar asoschilari hamda IT yo'nalishida ilmiy darajaga ega xorijiy professor-o'qituvchilar ushbu vizani olish huquqiga ega bo'ldi. Bu jarayonda IT Park Uzbekistan muhim rol o'ynaydi, chunki aynan ushbu tashkilot IT sohasidagi rezidentlar faoliyatini tartibga soluvchi asosiy platforma hisoblanadi.

Yangi tartibga muvofiq, xorijiy investor tushunchasiga ham aniqlik kiritildi. Endilikda investor deb O'zbekiston Respublikasi rezidenti bo'lgan va axborot texnologiyalari sohasida faoliyat yuritayotgan yuridik shaxsga kamida 30 ming AQSh dollari miqdorida investitsiya kiritgan yoki ustav fondidagi ulushi shu miqdordan kam

bo'lmagan shaxslar e'tirof etiladi. Xuddi shuningdek, texnopark rezidentlarining ta'sischilari uchun ham minimal ulush miqdori 30 ming AQSh dollari etib belgilandi.

Mazkur o'zgarishlarning asosiy maqsadi IT sohasiga sifatli va uzoq muddatli investorlarni jalb qilish, startup ekotizimini rivojlantirish hamda mamlakatga yuqori malakali mutaxassislarni olib kirishdan iborat. Shu bilan birga, bu talablar orqali kichik va qisqa muddatli manfaat ko'zlovchi investorlarni filtrlash mexanizmi ham joriy etilmoqda. Natijada, IT bozori yanada barqaror va professional muhitga ega bo'lishi kutilmoqda.

Kiberxavfsizlik strategiyasi va yangi tizimlar

O'zbekiston Respublikasida raqamli transformatsiya jarayonlari jadallashib borayotgan bir paytda kiberxavfsizlik masalalari alohida ahamiyat kasb etmoqda. Shu munosabat bilan Prezident farmoni asosida 2026–2030-yillarga mo'ljallangan milliy kiberxavfsizlik strategiyasi tasdiqlandi. Ushbu strategiya davlat organlari, iqtisodiyot tarmoqlari va jamiyatning raqamli infratuzilmasini zamonaviy kibertahdidlardan himoya qilishga qaratilgan.

Strategiyaga muvofiq, 2026-yil 1-apreldan boshlab bir qator muhim davlat organlarida kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'yicha maxsus bo'limlar tashkil etiladi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi hamda O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi tarkibida alohida kiberxavfsizlik bo'linmalari faoliyat yuritadi. Bu bo'linmalar tegishli tizimlarning axborot xavfsizligini ta'minlash, ichki monitoringni kuchaytirish va kiberxavflarning oldini olish bilan shug'ullanadi.

Moliyalashtirish masalasiga ham alohida e'tibor qaratilgan. Endilikda davlat organlari nafaqat byudjet mablag'lari, balki byudjetdan tashqari jamg'armalar hisobidan ham kiberxavfsizlik choralari moliyalashtirishi mumkin bo'ladi. Bu esa texnologik yangilanishlar va zamonaviy himoya vositalarini joriy etish imkoniyatini kengaytiradi.

Bundan tashqari, Davlat xavfsizlik xizmati tomonidan milliy axborot tizimlari va resurslarining kiberxavfsizlik darajasini oshirish maqsadida mustaqil ekspertlar ishtirokida tanlovlar tashkil etilishi belgilangan. Ushbu tanlovlar maxsus elektron platforma orqali o'tkaziladi va ular orqali tizimlardagi zaifliklarni aniqlash, ularni bartaraf etish hamda xavfsizlikni mustahkamlash ko'zda tutilgan.

Mazkur yondashuv xalqaro amaliyotda keng qo'llaniladigan "bug bounty" va "white hat" tizimlariga o'xshash bo'lib, unda mustaqil mutaxassislar tizimdagi kamchiliklarni aniqlab berish orqali xavfsizlikni oshirishga hissa qo'shadi. Bu esa o'z navbatida kiberxavfsizlik sohasida yangi ish o'rinlari va xizmatlar bozorining shakllanishiga olib keladi.

Umumiy tahlil va ahamiyati

Yuqoridagi qonunchilik yangiliklari O'zbekistonning raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonida muhim bosqich hisoblanadi. IT-visa tizimidagi o'zgarishlar mamlakatni xalqaro IT mutaxassislari va investorlar uchun jozibador hududga aylantirishga xizmat qiladi. Bu esa o'z navbatida yangi texnologiyalar kirib kelishi, bilim almashinuvi va innovatsion loyihalarning rivojlanishiga turtki beradi.

Kiberxavfsizlik strategiyasi esa davlat va xususiy sektor infratuzilmasini himoya qilish, ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash va global kiberxavflarga qarshi samarali choralar ko'rish imkonini yaratadi. Ayniqsa, davlat organlarida maxsus bo'limlarning tashkil etilishi tizimli yondashuvni kuchaytiradi va xavfsizlikni yangi bosqichga olib chiqadi.

Shuningdek, bu o'zgarishlar natijasida kiberxavfsizlik xizmatlariga bo'lgan talab ortadi, IT audit, penetratsion test, monitoring va himoya tizimlari bo'yicha mutaxassislar bozori kengayadi. Bu esa yosh mutaxassislar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi va sohada raqobatni kuchaytiradi.

Фойдаланилган адабиётлар

1. O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan ro‘yxatdan o‘tkazilgan 3387-1-sonli nizom (2026-yil 7-mart)
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026–2030-yillarga mo‘ljallangan kiberxavfsizlik strategiyasi to‘g‘risidagi farmoni
3. IT Park Uzbekistan rasmiy hujjatlari va faoliyat nizomlari
4. Davlat xavfsizlik xizmati ochiq axborot manbalari
5. ISO/IEC 27001 xalqaro axborot xavfsizligi standarti
6. NIST Cybersecurity Framework (AQSh milliy standartlari asosida)
7. O‘zbekiston Respublikasining soliq, energetika va raqamli iqtisodiyotga oid normativ-huquqiy hujjatlari
8. 2024–2026-yillarda IT va kiberxavfsizlik sohasiga oid analitik maqolalar va ilmiy tadqiqotlar